

စိုက်ပျိုးရေး၊ မွေးမြူရေးနှင့်ဆည်မြောင်းဝန်ကြီးဌာန

စိုက်ပျိုးရေးဦးစီးဌာန နှစ်ရှည်သီးနှံဌာနခွဲ

ရော်ဘာပျိုးခင်းပျိုးအိတ်သွပ်မြေတွင် သဘာဝမြေဆွေးနှုန်းအမျိုးမျိုး
ထည့်သွင်းခြင်းအားဖြင့်ပျိုးပင်ကြီးထွားမှုနှင့်မြေအာဟာရဓါတ်
အပေါ်အကျိုးသက်ရောက်မှုကိုလေ့လာခြင်း

ဒေါ်နီနီဝင်းရွှေ

ဒု-လက်ထောက်ဦးစီးမှူး

နှစ်ရှည်ပင်များသုတေသနနှင့်နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန(မော်လမြိုင်)

၂၀၂၃ ခုနှစ် ၊ မတ်လ ၊ (၇) ရက်

နိဒါန်း

- ✓ ရော်ဘာပင်သည် စီးပွားရေးအရအရေးပါသော နှစ်ရှည်သီးနှံ
- ✓ မူရင်းဒေသမှာ တောင်အမေရိကတိုက်၊ ဘရာဇီးနိုင်ငံ၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု
- ✓ မြန်မာနိုင်ငံတွင် မွန်ပြည်နယ်၊ ကရင်ပြည်နယ်နှင့် တနင်္သာရီတိုင်း ဒေသကြီးတို့တွင် အဓိကစိုက်ပျိုး
- ✓ မွန်ပြည်နယ်တွင် ရော်ဘာ စိုက်ဧရိယာ - ၅၀၁,၇၁၉ ဧက
အစေးခြစ်ဧရိယာ - ၃၃၀,၀၁၄ ဧက
(DALMS, 2021)
ပျိုးပင်ဖြန့်ဖြူးမှု - ၁,၀၅၅,၀၀၀ ပင်
(Mon DOA, 2021)

- ✓ အရည်အသွေးကောင်းပျိုးပင်ကိုအသုံးပြုခြင်းဖြင့် အထွက်နှုန်းကို တိုးတက်စေ
(Rubber Research Institute of Sri Lanka [RRISL], 2016)
- ✓ မြေဆွေးသည်မြေဆီလွှာသိပ်သည်းဆကိုထိန်းညှိပေးပြီးအပင်ကြီးထွားမှု အတွက်
ကျန်းမာသန်စွမ်းသောအမြစ်ကိုဖြစ်ပေါ်စေ
- ✓ ရော်ဘာပျိုးခင်းတွင်ပျိုးအိတ်တွင်းထည့်သွင်းသောမြေသည် အရေးကြီး သောအချက်
ဖြစ် တွင်ပါဝင်ပြီးရော်ဘာပင်ကြီးထွားမှုအပေါ် လွှမ်းမိုးမှုရှိ
(Wibawa, et al. 1993)
- ✓ ရော်ဘာပျိုးအိတ်သွတ်မြေ၏ (၁၀%) မြေဆွေး ထည့်သွင်းခြင်းသည် ပျိုးပင်ကြီးထွားမှု
ကို တိုးတက် ကောင်းမွန်စေ (Sahar, et al. 2016)

ရည်ရွယ်ချက်

- ရော်ဘာပျိုးပင် ကြီးထွားမှု အတွက် အကောင်းဆုံးဖြစ်စေမည့် မြေဆွေး နှုန်းထားကို သိရှိနိုင်ရန်
- မြေဆွေး ထည့်သွင်းခြင်းအားဖြင့် မြေဆီလွှာ၏ အာဟာရဓါတ် ပြောင်းလဲမှု ကို လေ့လာနိုင်ရန်

ဆောင်ရွက်ရသည့်အကြောင်းရင်း

- ကျန်းမာသန်စွမ်းပြီး အရည်အသွေးကောင်းသော ပျိုးပင်ထုတ်လုပ်နိုင်ပြီး အထွက်နှုန်း တိုးတက်လာစေရန်
- ရော်ဘာပျိုးပင် ကို နှစ်စဉ် ကျယ်ပြန့်စွာ စိုက်ပျိုးလာခြင်းကြောင့် မြေကြီး ထဲရှိ အာဟာရဓါတ် ပါဝင်မှုလျော့နည်းလာသည့် အတွက် မြေဆွေး အသုံးပြုခြင်းဖြင့် မြေဆီလွှာအတွင်း အာဟာရဓါတ်ကို ပြန်လည် ဖြည့်တင်း ပေးနိုင်ရန်

စမ်းသပ်ကွက်လုပ်ဆောင်ချက်များ

- စမ်းသပ်ကွက် တည်နေရာ - နှစ်ရှည်ပင်များသုတေသနနှင့်နည်းပညာဖွံ့ဖြိုးရေးဌာန၊ မော်လမြိုင်
- စမ်းသပ်ကွက်ပုံစံ - Randomize Complete Block Design (RCB)
- ထပ်ပြုကြိမ် - ၄
- အကွက်အရွယ်အစား - (၁၂.၁၅ ပေ × ၁၃.၅ ပေ)
- စမ်းသပ်ကွက်ငယ် - ၂၀
- စမ်းသပ်ကွက်ဧရိယာ - ၇၂၀၀ စတုရန်းပေ
- စမ်းသပ်ကွက်ကာလ - ၂၀၂၁ ဧပြီ မှ ၂၀၂၂ ဇွန်လအထိ
- လက်ခံပင် - PB 260
- အဖူးကူးပင် - BPM 24

စမ်းသပ်ကွက်လုပ်ဆောင်ချက်များ

ပြုမူချက်များ

- ❖ T₁ - Control (without fertilizer and compost)
- ❖ T₂ - Compound fertilizer (CF)
- ❖ T₃ - 5% by weight of potting media (80g compost plt⁻¹) + CF
- ❖ T₄ - 10% by weight of potting media (160g compost plt⁻¹) + CF
- ❖ T₅ - 15% by weight of potting media (240g compost plt⁻¹) + CF

ပုံ(၁) စမ်းသပ်ကွက် ဆောင်ရွက်မှုမှတ်တမ်းများ

ဇယား(၁) မြေဆွေးပုံပြုလုပ်ရန်ကုန်ကြမ်းများ၏ဓါတ်ခွဲတွေ့ရှိချက်

စဉ်	အမည်	pH	O.M (%)	Total N(%)	P ₂ O ₅ (%)	K ₂ O (%)	CaO (%)	MgO (%)
၁။	မြက်ခြောက်	6.09	133.35	1.47	0.50	1.62	0.97	0.40
၂။	ကြက်ချေး	6.69	31.26	3.08	2.07	1.24	6.55	0.70

ဇယား(၂) စမ်းသပ်ကွက်တွင်အသုံးပြုမည့်မြေဆွေးနမူနာ၏ဓါတ်ခွဲတွေ့ရှိချက်

စဉ်	အမည်	pH	O.C (%)	Total N(%)	P ₂ O ₅ (%)	K ₂ O (%)	CaO (%)	MgO (%)
၁။	မြေဆွေးနမူနာ	6.81	16.18	2.41	5.72	1.26	2.29	0.87

အပင်ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်းနှင့်မှတ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

အပင်ပြုစုစောင့်ရှောက်ခြင်း

- ❑ ပေါင်းရှင်းခြင်း
- ❑ မြေဩဇာကျွေးခြင်း
- ❑ ရေလောင်းခြင်း

မှတ်တမ်းကောက်ယူခြင်း

- ❑ အပင်အမြင့် (cm)
- ❑ အပင်လုံးပတ် (cm)
- ❑ ပင်ပိုင်း အစိုအလေးချိန် (g)
- ❑ ပင်ပိုင်းအခြောက်အလေးချိန် (g)
- ❑ အဖူးကူးနိုင်သည့်အပင် (%)

တွက်ချက်ခြင်း

ကောက်ယူရရှိသောမှတ်တမ်းများကို Statistix (Version 8.0) ဖြင့်ခွဲခြမ်း စိတ်ဖြာ၍ တွက်ချက်ထားပါသည်။

$$\text{Dickson quality index (DQI)} = \frac{\text{TDM (g)}}{\text{H (cm)/Diam (mm) + SDM (g)/RDM (g)}}$$

Where,

- TDM = Total dry mass
- H = Height
- Diam = Diameter
- SDM = Shoot dry mass
- RDM = Root dry mass

တွေ့ရှိချက်နှင့်ဆွေးနွေးတင်ပြချက်များ

ဇယား(၃) လက်ခံပင်၏ အပင်ကြီးထွားမှုမှတ်တမ်း

ပြုမူချက်များ	အပင်အမြင့် (cm)	အပင်လုံးပတ် (cm)	အရွက်စုစုပေါင်း	အဖူးကူးနိုင်သည့် အပင် (%)
T ₁	63.26 c	1.89 b	9.00 b	19.18 b
T ₂	85.94 ab	2.65 a	12.25 a	69.17 a
T ₃	87.92 ab	2.68 a	13.00 a	74.17 a
T ₄	92.19 a	2.87 a	13.25 a	84.47 a
T ₅	83.87 b	2.63 a	12.25 a	77.50a
LSD (0.05)	3.734	0.174	1.062	10.758
CV (%)	6.43	9.68	5.77	23.59

Compost application can promote the growth of rubber seedling.
(Stevanus et al., 2016)

ဇယား(၄) အဖူးကူးပျိုးပင်၏ အပင်ကြီးထွားမှုမှတ်တမ်း

ပြုမှုချက်များ	အပင်အမြင့် (cm)	အပင်လုံးပတ် (cm)	Dry Matter (%)	DOI
T ₁	31.73 c	1.91 b	24.36 c	3.64 b
T ₂	56.75 b	2.71 a	40.88 b	5.24 ab
T ₃	69.27 a	2.95 a	49.87 ab	5.62 a
T ₄	64.18 ab	2.93 a	57.44 a	6.95 a
T ₅	65.53 ab	2.89 a	49.25 ab	5.82 a
LSD (0.05)	5.0752	0.4383	14.7020	1.7725
CV (%)	12.48	10.63	21.51	21.09
Pr > F	**	**	**	**

In a column, means having the same letter are not significantly different at the 5% level

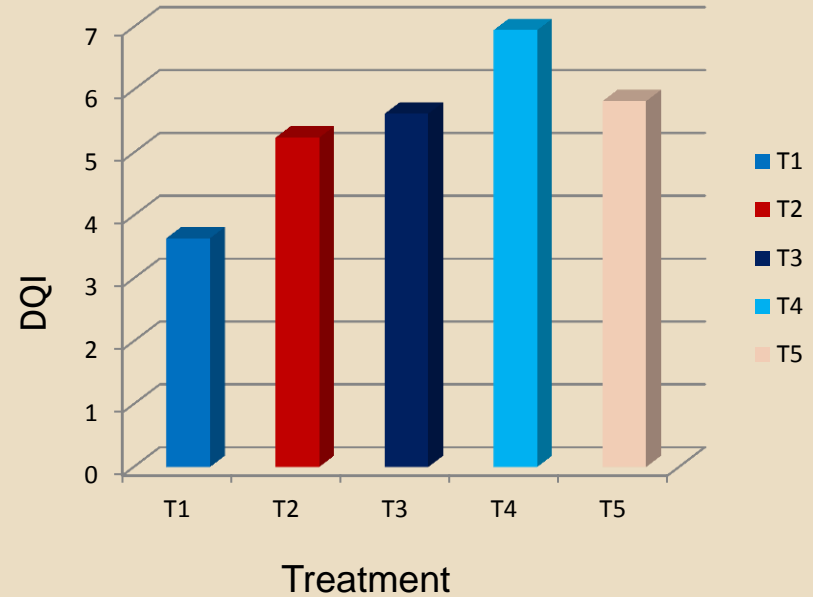
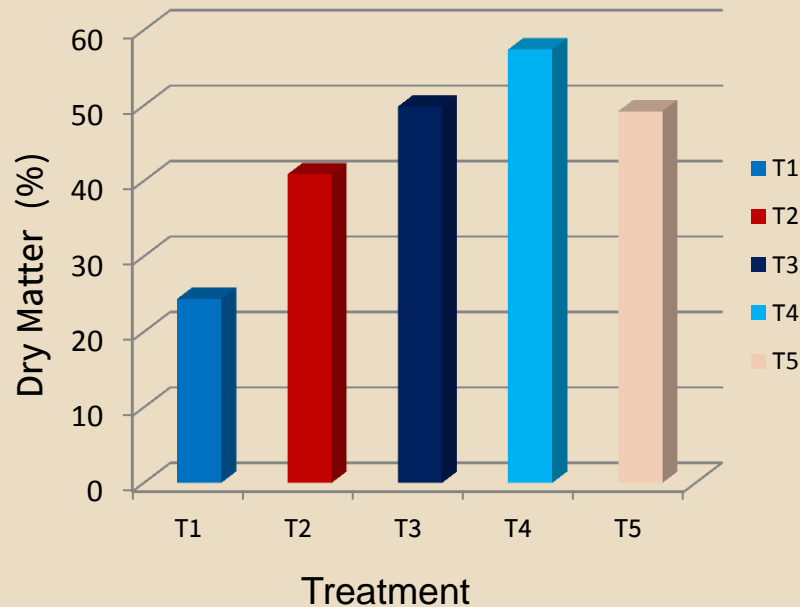
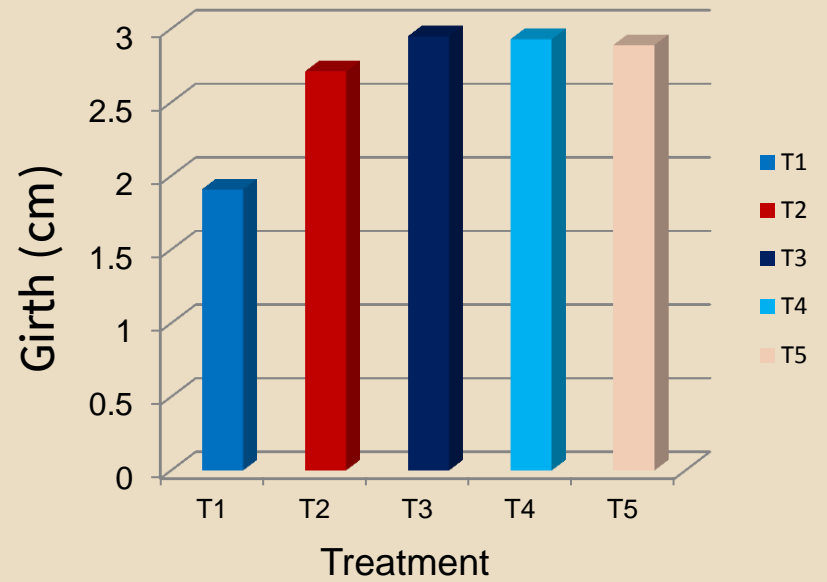
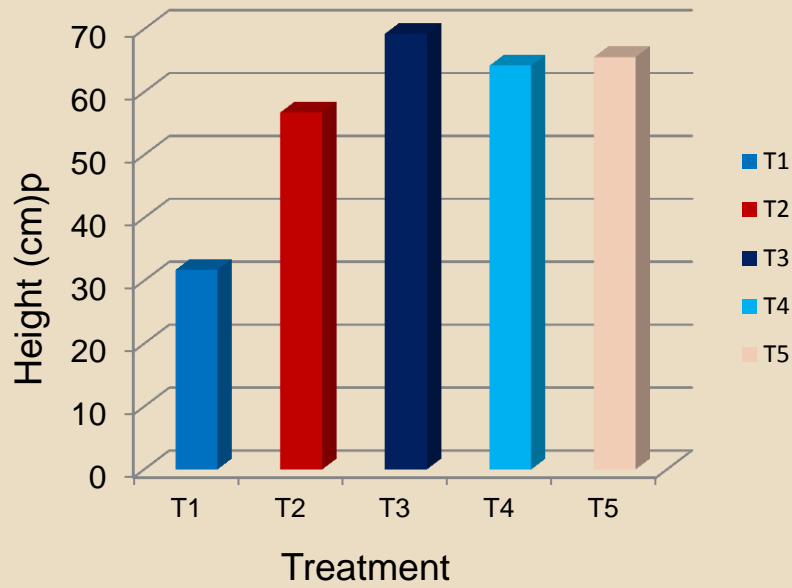
The greater the value of DQI, the better the seedling vigor. (Scalon et al., 2014)

ဇယား(၅) ပြုမူချက်အလိုက် အဖူးကူးပျိုးပင်၏ ပင်ပိုင်းနှင့် အမြစ်ပိုင်းအစိုအလေးချိန် နှင့် အခြောက်အလေးချိန်

Treatments	အစိုအလေးချိန် (g)		အခြောက်အလေးချိန် (g)	
	ပင်ပိုင်း	အမြစ်	ပင်ပိုင်း	အမြစ်
T ₁	37.50 c	32.25 c	14.62 c	9.75 b
T ₂	61.75 bc	50.75 bc	22.16 bc	18.72 a
T ₃	85.75 ab	62.50 ab	30.07 ab	19.80 a
T ₄	105.00 a	75.50 a	33.13 a	24.31 a
T ₅	91.75 a	60.00 ab	28.22 ab	21.03 a

Sahar et al. (2016) reported that the applicaton of 10% by weight of fruit bunch of oil palm compost to potting media increased dry shoot and root weight of rubber stump.

Pr > F   **   **   **   *

ပုံ (၂) အဖူးကူးပျိုးပင်၏ အပင်ကြီးထွားမှုမှတ်တမ်းများ

ဇယား(၆) စမ်းသပ်ကွက်သိမ်းပြီးမြေနမူနာ၏ ဓါတ်ခွဲတွေ့ရှိမှု

Treatments	pH	OM (%)	Total N(%)	Available Nutrients		Exchangeable Cations (me/100g)	
				P (ppm)	K ₂ O (mg/100g)	Ca ²⁺	Mg ²⁺
T ₁	5.29 b	3.52 a	0.09 c	5.35 b	5.45 bc	0.45 b	0.05
T ₂	4.82 c	3.24 a	0.10 bc	5.34 b	4.46 c	0.49 b	0.05
T ₃	5.41 b	1.63 b	0.12 ab	7.11 b	6.77 bc	0.49 b	0.06
T ₄	5.34 b	1.70 b	0.13 a	9.80 a	9.80 b	0.70 a	0.05
T ₅	5.80 a	1.65 b	0.12 ab	11.59 a	16.14 a	0.86 a	0.06
LSD (0.05)	0.365	0.700	0.022	2.394	4.522	0.165	0.036
CV %	4.44	19.34	12.79	19.83	34.44	17.93	39.85
Pr > F	**	**	*	**	**	**	**

တွေ့ရှိချက်အကျဉ်းချုပ်

■ အဖူးကူးပျိုးပင်အမြင့်

T₃, T₄, T₅ - 5%, 10%, 15% by weight of potting media +
Compound fertilizer အကောင်းဆုံး

T₁ - Control (without fertilizer and compost) အနိမ့်ဆုံး

■ အဖူးကူးပျိုးပင်၏ပင်စည်လုံးပတ်

T₂, T₃, T₄, T₅ - သိသိသာသာကွာခြားခြင်းမရှိ

T₁ - Control (without fertilizer and compost) အငယ်ဆုံး

■ အဖူးကူးပျိုးပင်၏ DM (%), DQI

T₄ - 10% by weight of potting media + Compound fertilizer အကောင်းဆုံး

T₁ - Control (without fertilizer and compost) အငယ်ဆုံး

အကြံပြုတင်ပြချက်

- T₄ - 10% by weight of potting media (160g compost plt⁻¹) + Compound fertilizer သည် လက်ခံပင်နှင့် အဖူးကူးပျိုးပင်၏ အပင်အမြင့်၊ ပင်စည်လုံးပတ်၊ အဖူးကူးနိုင်သည့်အပင်(%)၊ အဖူးကူးပျိုးပင်၏ ပင်ပိုင်းနှင့်အမြစ်ပိုင်းအစိုအလေးချိန်နှင့် အခြောက်အလေးချိန် တွင်အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်ကို လေ့လာ တွေ့ရှိခဲ့သည့် အတွက်ရော်ဘာပျိုးခင်း၏ ပျိုးအိတ်သွတ်မြေတွင် မြေဆွေး 10 % နှင့် Compound fertilizer ထည့်သွင်းခြင်းကိုအသုံးပြုသင့်ပါသည်။

ကျမ်းကိုးစာရင်း

- Sahar, A., Guci, H. and Muhdi. 2016. Effect of vesicular arbuscular mycorrhiza and organic matter on growth of rubber stump (*Hevea brasiliensis* Muell Arg.) Int. J. Agr. Agri. R. 9 (4): 31-35.
- Wibawa, A., Soemarsono, S., Hendarsono and Soedradijah, R. 1993. Effect of liming and NPK fertilizer on the growth of cocoa seedling in peat soil medium. Pelita Plantation. 8 (4): 85-90.
- Department of Agriculture (DOA), 2017. *Annual report*, Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation.
- Department of Agricultural Land Management & Statistics (2021). *Annual report*, Ministry of Agriculture, Livestock and Irrigation.
- Risal Ardika¹⁾ , Pearl B. Sanchez²⁾ , Rodrigo B. Badayos²⁾ , and Pompe C. Sta Cruz³⁾ , . 2016. Grow of PB 260 Clone (*Hevea brasiliensis* (Willd . exA . Juss.) Muell- Arg.) in Different Potting Media and Fertilization Sch

ကျေးဇူးတင်ပါသည်

T₂
Chemical Fertilizer